

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д. изк. Чавдар Иванов Попов

катедра „Изкуствознание”

Национална художествена академия

специалност „Изкуствознание”

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент”

по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство

(графичен дизайн, графика илюстрация)

обявен в ДВ, бр. 49/28.06.2016 г.

с кандидат гл. ас. д-р Калина Христова Христова

1. Изследователска и творческа дейност.

На така обявения конкурс се е явила като единствен кандидат гл. ас. д-р Калина Христова Христова. Тя е представила всички необходими за целта документи и материали, както и хабилитационен труд, озаглавен „Емоции. Измерения. Състояния”, който съдържа текст и репродукции на нейни творби в художествените области, заявени във формулирането на конкурса.

Първото нещо, което прави впечатление при по-подробното запознаване с хабилитационния труд, с публикациите, с творбите, както и с всички останали сведения, отнасящи се до участието на авторката в изследователски и творчески проекти, е впечатляващата широта и голямото разнообразие от изяви и дейности в художествената и научната сфера, в рамките на които тя се изявява. Като правило тясната специализация и диференцирането на професионалните, изследователските и преподавателските ангажименти предполага насочване към относително малък обем от специалности и съответно от дисциплини и курсове, които даден преподавател води. В случая това не е така. Тук са налице интереси, изяви, изследвания и занимания и научни и художнически постижения в области като рисунка, графика, графичен дизайн, реклама, илюстрация и оформление на книгата, плакат, комуникативен дизайн (имащ

връзка с визуалната комуникация), инсталации и т.н. Дори самото изброяване ясно сочи, че макар и сходни помежду си, това са клонове на визуално-пластичните изкуства, които са свързани с широк морфологичен спектър и притежават твърде голям обем от теоретична и практическа проблематика. Заниманията на Калина Христова като художник, както става ясно от материалите и документацията, се съчетават с активно участие в проекти и уъркшопове, с научно-изследователска работа и с преподавателска дейност. Така, на практика, ние трудно можем да отделим и да обособим художника от преподавателя, или преподавателя от изследователя.

Тази особеност определя характера на представения хабилитационен труд, на творческите постижения както и на останалите публикации, но също и на подхода, избран в рецензията.

Основната част на хабилитационния труд е синтетично сумирана в книжно тяло, в което текстът и илюстративният материал са свързани в неделима спойка. Той е разделен на три основни части: арт графика, графичен дизайн и плакат и социална реклама.

В първата част са представени творби, изпълнени със смесена техника, конкретизирана от авторката като акрил и пастелна рисунка. Това особено съчетание на техники и материали, свойствено едва ли не единствено на Калина Христова, съдържа в себе си твърде специфични възможности за образно въздействие, което, казано фигуративно, се разполага на пресечната точка между графика и живопис. Може би точно това обстоятелство е насочило авторката да определи този раздел като „Арт графика” – терминологично съчетание, което обикновено не се среща нито в теоретичните съчинения, нито в практиката.

Освен това тя прави и рисунки, главно на основата на линейната и шриховата изразност, като ги развива и дообогатява в цвят (сух или полусух пастелен молив). Показателни в това отношение са сериите „Състояния” и „Измерения”. Това е особен род изобразителна продукция, осъществена като правило с равен тон, допълнена тук и там с авторски текстове и текстове от класическата литература, в частност от Тургенев (с. 7). Сериата „Измерения” в отделни свои аспекти се характеризира, както авторката сама отбелязва, с използването на сюрреалистични образни похвати.

Обща особеност на почти всички представени в книгата листове е композиционното изграждане, както и изборът на определен тип мотиви, които Калина Христова използва за да оформи цялостната структура на творбата. Авторката проявява определен интерес към натурата, в частност към портрета, или може би по-точно

казано, към определен тип лица на млади жени. Трябва веднага да добавим обаче, че онова, което я интересува не е индивидуалният портрет с неговите конкретни физиономични и психологически нюанси. На базата на детайлното и дълбоко проучване на натурата (от която тя винаги „стартира” и която взема като отправна точка), тя се стреми да изгради, така да се каже, „типични психологически състояния”, както и богати на асоциативен подтекст образи, които са естествени и убедителни именно благодарения на обстоятелството, че се опират на конкретни наблюдения, на проучвания от конструктивно и анатомично естество, а не на предварително формирани умозрителни схеми. Съчетани с условни цветни фонове или имагинерно степенувани пространствени планове, съдържащи метафизични внушения, тези творби представляват завършени художествени произведения, които свидетелстват за оригиналния образен свят на младата художничка.

Творческите изяви и аналитичната рефлексия върху собствената ѝ работа е също отличителна черта на заниманията на Калина Христова. Авторката прави подробно проучване на някои особености на пластическия език, следвайки в основни линии системата на Василий Кандински. В текста тя последователно се спира на най-важните структурните единици на визуално-пластическия език и на различните комбинации между тях – точка, линия, петно, плоскост, цвят и т.н. Евристични и оригинални са, например, нейните наблюдения относно различните употреби и семантични нюанси на линията – различна и своеобразна според чувството, материала, целите (с. 11).

Интерес представляват също така и циклите *Human Value* и *Six Emotions*. В тях авторката отново демонстрира ярко съвременно мислене, овладян професионализъм и висока пластична култура.

В раздела „Графичен дизайн” е представен основно плакатът. Този дял на приложната графика е изявен главно от гледна точка на особеностите на неговия пластичен език, както и във връзка с психологията на възприятието на образа. Специално внимание е обърнато на споменатия от Калина Христова „метод на сугестивна визуализация” (с. 21), както и на илюстрациите, които конкретизират и визуализират някои основни постановки във връзка с този метод.

В раздела „Плакат и социална реклама” (рекламен дизайн) този дял на изкуството на плаката, който има редица допирни точки с широкото поле на визуалната комуникация, както и на мас-медията като цяло, се разглежда от малко по-различен ъгъл. Тук особено значение придобиват въпросите на използването на фотографския образ във всичките му основни прояви и аспекти. В случая от първостепенно значение

се очертават проблемите на композирането на творбата, която по условие притежава синтетичен характер. Тук са включени разделите „Типажи и герои”, „Акварелна техника”, „Туш и перо”.

В своите плакатни творби Калина Христова недвусмислено демонстрира остро чувство към нестандартния пластичен виц. Това нейно качество се съчетава с дълбоко професионално разбиране за спецификата на плакатния образ. От своя страна езикът ѝ е изчистен, лаконичен, тя умишлено избягва излишните подробности, ненужния разказ или претоварването на полето със знаци и елементи, които нямат пряко отношение към развитието и оформянето на основната идея.

В раздела „Графика и рисунки” авторката представя рисунки с пастел, както и творби, изпълнени със суха игла, с офорт и акватинта и с литография. Прави впечатление обстоятелството, че тук авторката разгръща още по-подробно и последователно своя интерес към натурата. Като правило тя стъпва на здрава етюдна основа и една след като е овладяла формата, пространството и обемното моделиране, пристъпва към решаването на относително по-свободни, творчески задачи. Това вероятно е свързано, не на последно място, и с нейните академични занимания. А добре известно е, че принципите на последователност и на системност са сред основните в академичното обучение на бъдещите художници, независимо от това в какви области на визуално-пластичните изкуства те ще се осъществяват в бъдеще.

Накрая книгата завършва с библиография и списък на най-важните публикации на авторката.

Текстът на изданието се разполага на пресечните точки между теория, художествена критика, авторрефлексия и дори, бих казал, своето рода есеистична „изповедалност”. Съвременният артист (както авторката сама отбелязва, „артист” означава нещо повече и най-важното, нещо по-различно от просто „художник”) демонстрира по-разнообразни форми и средства на изяви и по-широк спектър социални и професионални роли. Очевидно Калина Христова, с конкретната си работа в НБУ, олицетворява на практика съвременната фигура на подобен тип „артист”.

Калина Христова е автор и на редица публикации, свързани основно с особеностите на пластическия език и на психологията на възприятието на онези изкуства, с които тя се занимава като автор и които преподава на студентите. Те са публикувани както в издания на НБУ, така и в други авторитетни специализирани трибуни. Публикациите ѝ се отличават със задълбочен автоанализ и авторрефлексия, тъй като тя, съвсем основателно, черпи ресурси главно от собствената си художническа и

творческа практика. В частност, по-конкретно, след придобиването на званието „главен асистент” тя има реализирана 1 самостоятелна изложба, 14 участия в колективни изложби у нас и в чужбина и 6 публикации в рецензирани научни издания.

2. Учебна и преподавателска дейност.

Калина Христова започва своята работа като хоноруван преподавател по рисуване и живопис в департамент „Пластични изкуства” в Нов български университет (2003-2004). През 2004 г. е назначена за щатен асистент по рисуване и живопис в департамент „Кино, реклама и шоубизнес” в същия университет. От 2007 г. до 2012 г. е щатен асистент по рисуване и живопис, илюстриране и графични технологии в департамент „Изящни изкуства”. Получава докторска степен през 2012 г. по 8.2. Изобразително изкуство. Главен асистент е от 2013 г.

Била е директор на бакалавърска програма „Пластични изкуства”, на магистърски програми „Илюстриране и графични технологии” и „Живопис” и на базова програма „Визуални изкуства”. Има многобройни участия в национални и международни проекти и изложби, подробно описани в документацията по конкурса.

За учебните 2013/2014 и 2014/2015 г. има над 100% научна и творческа заетост. Участва активно в разработването и усъвършенстването на учебни курсове към различни програми при департамент „Изящни изкуства”, по-конкретно в модулите „Графика и илюстрация” и „Плакат и комуникативен дизайн”.

Средната оценка на студентите за нейната работа е 4.25. Има научно ръководство на студенти, както и рецензии за бакалавърски и магистърски тези.

Всички тези данни са представени в документите по конкурса. Те недвусмислено свидетелстват сами за себе си – пред нас е един активен и работещ млад преподавател, който намира общ език със студентите и същевременно знае във всеки един момент какво точно ще бъде от най-голямо значение за тях в процеса на художественото им обучение в университета.

3. Административна и обществена дейност.

Калина Христова има редица участия в университетски конференции с доклади и научни съобщения. Взема участие и в организирането на общоуниверситетски семинар в НБУ. Участва също така в различни комисии, в департаментни съвети и т.н.

Носител е на награди в конкурси за дизайн на рекламния плакат.

Всички тези нейни изяви се характеризират с активност, всеотдайност и висока степен на съпричастност към педагогическите и художествено-творческите аспекти от преподавателската ѝ работа именно в системата на висшето обучение по изкуствата.

4. Лични впечатления

Моите лични впечатления от дейността и качествата на Калина Христова съвпадат и се припокриват с високите оценки, които студентите, нейните колеги и професионалистите ѝ дават. Нейният талант на художник се доказва убедително в самостоятелните изложби, които се радват на добър обществен резонанс. Като художник се отличава с широта на интересите и с остро любопитство към най-различни прояви на съвременното изкуство. Следи текущия художествен живот, тенденциите и насоките в него за да бъде винаги „в час”. Тя е целеустремена и съсредоточена. В работата си в университета проявява всеотдайност и високо чувство за отговорност спрямо младите хора, на които преподава.

5. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията.

Изразените бележки се отнасят единствено до хабилитационния труд, по-конкретно до текстовата част, тъй като творчеството е обект на друг тип анализ и съответно не е релевантно на подобен род преценки или бележки.

Изданието няма формулирано отделно съдържание и не е достатъчно прецизно структурирано. Отделните рубрики и раздели не са степенувани по важност и специфика, поради което читателят, поне първоначално, в известна степен е затруднен да схване адекватно цялото, както и вътрешната логика на композицията на книгата.

Редица от приведените в текста цитати следва да се уточняват съгласно възприетите универсални академични стандарти (автор, заглавие, страница и т.н.). Освен това има приведени пасажи в кавички, които са без указания за източник (например на с. 23, но и др.).

Определението за сюрреализъм (с. 9) е непълно и не съвсем точно. Остава и открит въпросът дали и в каква степен определенията за сюрреализъм биха съвпаднали или се препокрили с образния свят, заявен в творбите на авторката.

В заключение трябва да се отбележи, че направените бележки не умаляват качествата и достойнствата както на хабилитационния труд, така и на цялостното представяне на Калина Христова в конкурса. То се отличава с висок професионализъм, със сериозно и отговорно отношение към проблемите на изкуството и притежава несъмнени художествени качества, които определят оригиналната и самобитна творческа физиономия на един вече изграден и утвърждаващ се артист (в смисъла, в който самата авторка употребява този термин). И като теория, и като практика, тя доказва правото си да преподава съответните дисциплини.

Всичко това ми дава основание с пълна убеденост да пледирам пред уважаваното научно жури да присъди по достойнство на Калина Христова Христова академичната длъжност „Доцент”

(проф. д. изк. Чавдар Попов)